

Årsmelding 2013

Fra januar 2013 etablerte vi formelt kortformen **LEFO** som egennavn, tok i bruk det engelske navnet **Institute for Studies of the Medical Profession**, og logoen:

LEFO

Legeforskningsinstituttet

Bemanning og økonomi

LEFOs stab har i 2013 bestått av sju personer i 5,1 årsverk, hvorav fire er i forskerstillinger (stillingsprosent ved LEFO i parentes): *Olaf Gjerløyw Aasland*, lege, instituttsjef, MHA, (50%), *Karin Isaksson Rø*, lege/spesialist i arbeidsmedisin, seniorforsker, PhD (60%), *Berit Bringedal*, sosiolog, seniorforsker, dr. polit. (100%), *Judith Rosta*, sosiolog, forsker, PhD (100%), *Wenche S. Hvitmyhr*, forskningssekretær (50%), *Cecilie Normann Birkeli*, rådgiver, MHS (100%), *Kari Ronge*, spesialrådgiver/nettredaktør, cand.philol. (50%).

Instituttsjef Olaf G. Aasland har bistilling som professor II ved Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo, og seniorforsker Karin Isaksson Rø har bistilling som overlege og rådgiver ved Ressursenteret Villa Sana, Modum Bad.

LEFO er i hovedsak finansiert av Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP).

Unike paneldata

Våre longitudinelle studier er rettet mot legers helse og atferd. Forholdet mellom profesjons-, pasient- og samfunnsinteresser står sentralt. Vi analyserer hvilke forhold som påvirker legers helse, trivsel, mening og kvalitet i profesjonsutøvelsen, og hvordan samfunnsmessige rammebetingelser og etiske og psykososiale forhold påvirker legearbeidet. Vi har også prosjekter der vi, i samarbeid med andre institusjoner, evaluerer studieordninger og sammenlikner leger med andre yrkesgrupper.

Vår forskning baseres først og fremst på en representativ gruppe av ca. 1 800 yrkesaktive leger der noen har svart på i alt 11 undersøkelser siden 1994. For å hindre at panelet aldersmessig blir skjevt, har vi supplert utvalget tre ganger, forrige gang med drøyt 300 leger som har fått godkjent norsk autorisasjon etter 2008. Vi postet den siste datainnsamlingen ved årsskiftet 2012/2013 og bearbeiding ble gjort i løpet av fjoråret.

Publikasjoner

Vårt «hovedprodukt» er publikasjoner i fagfelleverderte nasjonale og internasjonale tidsskrifter. På LEFOs hjemmeside www.legeforsk.org fins en fylldig publikasjonsdatabase hvor samtlige vitenskapelige artikler – ca. 380 siden instituttet ble etablert i 1992 – er gitt en egen presentasjon, og lenket til artiklenes fulltekstversjon der disse er fritt tilgjengelige.

I 2013 ble det publisert 11 vitenskapelige artikler der ansatte ved LEFO er hoved- eller medforfattere:

- Rosta J, Aasland OG. Changes in Alcohol Drinking Patterns and Their Consequences among Norwegian Doctors from 2000 to 2010: A Longitudinal Study Based on National Samples. *Alcohol Alcohol* 2013; 48 (1): 99-106.
- Rosta J, Aasland OG. Changes in the lifetime prevalence of suicidal feelings and thoughts among Norwegian doctors from 2000 to 2010: a longitudinal study based on national samples. *BMC Psychiatry*. 2013 Nov 28; 13(1):322.
- Førde R, Aasland OG. Moralsk stress og faglig ytringsfrihet blant leger. *Tidsskr Nor Legeforen* 2013; 133: 1310-4.
- Nylenna M, Aasland OG. Kulturell og musikalsk aktivitet blant norske leger. *Tidsskr Nor Legeforen* 2013; 133: 1307-9.

- Aasland OG, Wiers-Jenssen J. Oslo96-reformen og faglig oppdateringspraksis. Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 2478-80.
- Eriksen II, Melberg HO, Bringedal B. Norwegian Physicians' Knowledge of the Prices of Pharmaceuticals: A Survey . PLoS One 2013; Sep 11; 8(9):e75218e.
- Halvorsen PA, Edwards A, Aaraas IJ, Aasland OG, Kristiansen IS. What professional activities do general practitioners find most meaningful? Cross sectional survey of Norwegian general practitioners. BMC Family Practice 2013; 14:41.
- Løvseth LT, Aasland OG, Fridner A, Schenck-Gustafsson K, Jónsdóttir LS, Einarsdóttir T, Marini M, Minucci D, Pavan L, Götestam KG, Linaker OM. Confidentiality as a barrier to support seeking among physicians: The influence of psychosocial work factors in four European hospitals (The HOUPE study). Work 2013; Sep 4 (Epub ahead of print).
- Hansen TW, Janvier A, Aasland O, Førde R. Ethics, choices, and decisions in acute medicine: a national survey of Norwegian physicians' attitudes. Pediatr Crit Care Med. 2013; 14(2):e63-9.
- Birkeli CN. «Spesialistutdanningen for leger i Norge – mellom produksjon av helsetjeneste og reproduksjon av spesialister», s. 15-49 i Kvalitet koster – Om spenningen mellom spesialistutdanningen for leger og produksjon av helsetjenester. Masteroppgave. Trondheim: Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, NTNU, 2013.
- Birkeli CN. «Hvordan vurderer leger i spesialisering kvaliteten på spesialistutdanningen?», s. 51-74 i Kvalitet koster – Om spenningen mellom spesialistutdanningen for leger og produksjon av helsetjenester. Masteroppgave. Trondheim: Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, NTNU, 2013.

LEFOs forskere ble også i 2013 invitert til å skrive lederartikler, bokkapitler og anmeldelser av relevant faglitteratur. Videre hørte kronikker og debattinnlegg i dagspressen med til den utadrettede virksomheten (for nærmere omtale, se LEFOs hjemmeside). Blant slike skriftlige bidrag i 2013 er:

- Bringedal B. Tid for prioritering. Dagens Næringsliv 16.9.2013.
- Bringedal B. Commercialism, holism, and individual responsibility. Comment on “Buying health: the costs of commercialism and an alternative philosophy”. International Journal of Health Policy and Management 2013; 1: 1–2.
- Bringedal B. Fritt behandlingsvalg: Kvalitet viktigere enn ventetid. Dagens Medisin 2013; nr. 8: 26.
- Aasland OG, Rosta J. Norske leger i spesialisering – hvordan har de det? Forum for yngre leger 2013; nr. 2: 21-3.
- Isaksson Rø K. Selvfølelse og oppmerksomt nærvær – primært for kursveiledere. Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 2284.
- Aasland OG. Vil profesjonene overleve NPM? Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 2171.
- Aasland OG. Pygmalion-effekten og selvoppfyllende profetier. Tidsskr Nor Legeforen 2013; 133: 438.

Aktiviteter nasjonalt og internasjonalt

Vårt mangeårige samarbeid med internasjonale forskningsmiljøer ble videreført i 2013, eksempelvis engasjementet i det europeiske legehelsenettverket European Association for Physician Health (EAPH), hvor seniorforsker Karin Isaksson Rø sitter i styret. Dette innebærer bl.a. deltakelse i Scientific Committee for den fjerde EAPH-samlingen «Keeping Doctors Healthy», som ble avviklet i Dublin, våren 2013. I november arrangerte vi selv et dagsseminar hvor 18 nordiske forskere var invitert til å presentere sine studier for omlag 50 deltakere: “*Nordic research on health and working conditions of the medical profession. Seminar 2013: What is being done, and what is needed?*» Interessen var stor for å ta del i denne nyetableringen som LEFO hadde tatt initiativ til; en nordisk samling for forskere på legehelse/legers livs- og arbeidskår, for å kunne vite om hverandres

forskningsområder og utvikle nettverk. Vi besluttet derfor at LEFO også ved neste høve kan stå som arrangør for en slik årlig samling.

Vi har fortløpende vært fagfellevurderere i tidsskrifter gjennom fjoråret, og våre forskningsprosjekter i samarbeid både med SOP og andre har fortsatt – deriblant evaluering av det kollegiale helse- og omsorgstilbudet for leger (kurs- og rådgivningsvirksomheten ved Ressurssenteret Villa Sana, Modum Bad, og den landsdekkende støttekollegaordningen). Videre har medarbeiderne deltatt med innlegg på en rekke seminarer og forskningskonferanser i inn- og utland, samt holdt inviterte foredrag for offentlig oppnevnte råd og utvalg. Våre medarbeidere har også holdt innlegg på mer interne arrangementer, så som på den årlige samlingen for støttekolleger på Soria Moria i januar, og på de jevnlig avviklede seniorseminarene som Legeforeningen står bak. Ellers kan nevnes foredrag om «Å holde balansen mellom jobb og helse» ved grunnkurs i allmenmedisin og for LIS-leger i ulike sykehusspesialiteter, heldagskurs om «Farer i faget» for ansatte i psykisk helsevern, og om evaluering av Legeforeningens kollegastøtteordningen for andre profesjonsgrupper – i 2013 var dette for Norsk psykologforening.

Alle våre fire forskere er for øvrig veiledere for doktor- og/eller postdoktorgradstipendiater, ved både norske og utenlandske universiteter.

En egen oversikt med temaer/innhold i LEFO-forskernes presentasjoner og pågående samarbeidsprosjekter finnes på vår hjemmeside, og oppdateres jevnlig.

Planlegging av forestående konferanser

Organisering av øvrige seminarer/konferanser i LEFOs regi fortsatte i 2013. Her skal særlig nevnes det internasjonale prosjektet om forholdet mellom legers profesjonelle tilfredshet, kvalitet på behandlingen og styring og organisering av helsetjenesten. Vi har fått støtte fra Legeforeningen, Norges Forskningsråd og fra flere andre akademiske miljøer til å arrangere et symposium i Oslo 2. – 3. juni 2014: «*Doctors' Professional Satisfaction, Quality of Care, and the Governance of Health Care Organizations*». Innleggene vil bli publisert i et temanummer av det vitenskapelige tidsskriftet *Professions and Professionalism* – og med seniorforsker Berit Bringedal som gjesteredaktør.

LEFOs øvrige virksomhet

- *Referansepanelet – ny spørreskjemaundersøkelse*: En nærmere omtale av den siste kartleggingen av legers helse, yrkesvaner, og holdninger ble presentert i Tidsskrift for Den norske legeforening (se Ronge K, nr. 3/2013 s. 375). Med grunnlag i denne spørreundersøkelsen ble manus til flere artikler fortløpende utarbeidet, revidert og innsendt for publisering.
- *Evaluering av de SOP-finansierte kollegastøtteordningene*: Analysearbeidet fra intervjuundersøkelsen i 2012 ble påbegynt, og resultatene vil inngå i mastergradsarbeidet til Karin Isaksson Rø (se nedenfor).
- «*Burnout and help-seeking among physicians: possible risk factors and preparation of a preventive programme*»: Denne kvalitative intervjuundersøkelsen av leger ved større og mindre sykehus finansieres delvis av Helse Sør-Øst. Analysearbeidet videreføres gjennom et doktorgradsarbeid hvor LEFO blant annet har veilederansvar.
- *Informasjon om Legeforeningens helse- og omsorgstilbud*: LEFOs nettedaktør Kari Ronge har hatt/har i oppdrag å presentere og oppdatere nettsidene på den sentrale hjemmesiden www.legeforeningen.no/kollegastotte, organisert av Legeforeningens Utvalg for legehelse og finansiert av SOP.
- *Kompetansebygging internt*: To av våre medarbeidere startet mastergradsstudier i løpet av høstsemesteret 2013. Judith Rosta tar MSc Epidemiology (by distance learning) ved London School of Hygiene & Tropical Medicine, University of London, og Karin Isaksson Rø tar erfaringsbasert master i helseadministrasjon ved Avdeling for helseledelse og helseøkonomi, Universitet i Oslo.